

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยสัปดาห์ ฉบับที่ ๓๘/๕๖ | ๓ - ๙ มิถุนายน ๒๕๕๖

การประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ ๒ (The 2nd Asia-Pacific Water Summit: 2nd APWS)

ที่ประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ ๒ ได้ลงนามปฏิญญาเชิงใหม่ว่าด้วย “ภาวะผู้นำและพันธะผูกพัน เพื่อความมั่นคงด้านน้ำ และการเผชิญภัยพิบัติด้านน้ำ” ๑๓ ข้อ และกำหนดวาระการพัฒนาในระยะหลังปี ๒๕๕๘ เพื่อรับมือกับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยยืนยันพันธกรณีที่ได้ให้ไว้ในการประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ ๑ (ณ เมืองเบปปู ประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ.๒๕๕๐) ที่ให้ลำดับความสำคัญอย่างสูงในประเด็นด้านน้ำและสุขภาพโดยถือเป็นวาระแห่งชาติของแต่ละประเทศ.....

“น้ำ” เป็นพื้นฐานแห่งการสร้าง ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ตลอดจนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นทรัพยากรและสมบัติของมวลมนุษยทุกคน น้ำคือ “ชีวิต” เพราะหากขาดน้ำ ย่อมหมายถึงขาดชีวิต ปีนี้เป็นปีสากลแห่งสหประชาชาติว่าด้วยความร่วมมือด้านน้ำ จึงเกิดโครงการต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาหรือในประเด็นความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security) และภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำเป็นสำคัญ

การประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ ๒ (The 2nd Asia-Pacific Water Summit: 2nd APWS) ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ พ.ค.๕๖ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้หัวข้อ “Water Security: Leadership and Commitment” ภาวะผู้นำและพันธะผูกพัน เพื่อความมั่นคงด้านน้ำ และการเผชิญภัยพิบัติด้านน้ำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นคงด้านน้ำในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกผ่านความร่วมมือของประเทศในภูมิภาค การประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด ๓๐๐ คน โดยมีการประชุมวิชาการด้านน้ำและการจัดแสดงนิทรรศการด้านน้ำควบคู่ไปด้วย นิทรรศการด้านน้ำมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางพระราชดำริในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวต่างชาติและสร้างความตระหนักให้กับประชาชนในประเทศในเรื่องน้ำให้ทั่วถึงในวงกว้าง ภายใต้หัวข้อความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำ ๗ ด้าน คือ (๑) ความมั่นคงด้านน้ำ อาหาร และเศรษฐกิจ (๒) ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อชุมชนเมือง (๓) ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อม (๔) ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน (๕) ความเสี่ยงจากภัยพิบัติด้านน้ำและการรับมือ (๖) การจัดการน้ำเชิงบูรณาการเพื่อโลกแห่งความมั่นคงด้านน้ำ และ (๗) ความท้าทายจากภัยพิบัติด้านน้ำ โดยมีผู้นำและเจ้าหน้าที่อาวุโสของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเข้าร่วมประชุมมากถึง ๕๐ ประเทศ และยังมีประมุขของรัฐจาก ๙ ประเทศ ได้แก่ บรูไน ฟิจิ จอร์เจีย สาธารณรัฐปาเลา สาธารณรัฐทาจิกิสถาน บังกลาเทศ เกาหลี

สปป.ลาว และสาธารณรัฐวานูอาตู เข้าร่วมประชุมด้วย ภาพรวมของการปาฐกถาพิเศษจาก ๙ ผู้นำที่เข้าร่วมการประชุม ได้แก่ การกล่าวชื่นชมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพระมหากรุณาธิคุณ พระปรีชาสามารถ และพระอัจฉริยภาพด้านการบริหารจัดการน้ำของไทยและการพัฒนา ด้านน้ำ โดยมุ่งเน้นความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ

ผลการประชุมฯ ประกอบด้วย การลงนามปฏิญญาเชิงใหม่ว่าด้วย “ภาวะผู้นำและพันธะผูกพัน เพื่อความมั่นคงด้านน้ำ และการเผชิญภัยพิบัติด้านน้ำ” ๑๓ ข้อ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ เอเชียและแปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติสูงที่สุดในโลกทุกประเทศจึงควรตระหนักถึงผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการสูญเสียต่อชีวิตมนุษย์ การกำหนดวาระการพัฒนาในระยะหลังปี ๒๕๕๘ เพื่อรับมือกับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยยืนยันพันธกรณีที่ได้ให้ไว้ในการประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ ๑ (ณ เมืองเบปปู ประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ.๒๕๕๐) ที่ให้ลำดับความสำคัญอย่างสูงในประเด็นด้านน้ำและสุขภาพโดยถือเป็นวาระแห่งชาติของแต่ละประเทศ และให้มีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมในด้านน้ำและสุขภาพ ส่งเสริมให้การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในระยะหลังปี ๒๕๕๘ เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เร่งรัดแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสนับสนุนแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด พร้อมยกระดับความร่วมมือระดับภูมิภาคในการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน และเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเพื่อการจัดการน้ำอย่างบูรณาการ โดยให้ความสำคัญต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการพัฒนาระบบการจัดการเพื่อลดภัยพิบัติและเตือนภัย สร้างชุมชนที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและบริหารงานอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรับปรุงแก้ไขระบบชลประทานที่ใช้น้ำมากเกินไป และนำกลไกที่เหมาะสมมาใช้ในการลดมลพิษด้านน้ำ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายระหว่างรัฐ เอกชน และทุกภาคส่วนอย่างเหมาะสม เรียกร้องให้องค์กรความร่วมมือด้านน้ำแห่งเอเชีย-แปซิฟิก ขับเคลื่อนแนวทางการสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามมติ โดยเฉพาะการศึกษาประเมินความเสี่ยงทางเศรษฐกิจจากภัยพิบัติด้านน้ำและการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและการจัดตั้งระบบคลังข้อมูลด้านน้ำของภูมิภาคเอเชีย

ปฏิญญาเชียงใหม่ (Chiang Mai Declaration) ไม่ได้เป็นหนังสือสัญญาที่เป็นข้อผูกพันทางกฎหมายต่อประเทศใดๆ แต่เป็นการแสดงเจตนารมณ์และแสดงออกร่วมกันว่าผู้นำของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเล็งเห็นความสำคัญเรื่องน้ำและมีความพยายามร่วมกันในการบริหารจัดการน้ำทั้งในภาวะปกติเพื่อให้การใช้น้ำเกิดประโยชน์สูงสุดและในภาวะเผชิญเหตุภัยพิบัติเพื่อให้ทุกประเทศอยู่รอดในภาวะที่คาดเดาได้ยาก ปฏิญญานี้เปรียบเสมือนกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการน้ำในภูมิภาคและการบริหารจัดการน้ำในการเปิดปิดประตูน้ำในช่วงน้ำมากและน้ำน้อย รวมถึงภัยพิบัติต่างๆ เพื่อให้ประชากรในประเทศในภูมิภาคมีน้ำเพียงพอต่อความต้องการ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาน้ำและอุปสรรคในการจัดการน้ำจากที่ประชุม ได้แก่ ๑) การบริหารจัดการและงบประมาณซึ่งที่ประชุมเห็นว่าควรนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน ๒) ประเทศต้องมีเจตนารมณ์ทางการเมืองเพื่อจะได้จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสรรหาเทคโนโลยีมาใช้แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ๓) ปัญหาน้ำไม่ใช่เรื่องของหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดแต่เป็นเรื่องของทุกคน จึงควรเน้นการกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคิดและทำ ๔) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาปรับผสมผสานใช้กับเทคโนโลยี และ ๕) จัดตั้งเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่น่าไปสู่การอนุรักษ์น้ำอย่างยั่งยืน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณในการเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาด้านน้ำ ซึ่งสิ่งสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางน้ำ คือ การจัดสรรและการจัดหา เพราะมีความต้องการด้านอุปสงค์จากประชาชนที่เพิ่มสูงขึ้นจนอาจนำไปสู่การเกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศได้ การบริหารจัดการน้ำต้องให้ความสำคัญและดำเนินการสอดคล้องกันทั้งระบบ จึงไม่มีประเทศหนึ่งประเทศใดจัดการได้เพียงลำพังต้องสร้างพลังขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือที่ใกล้ชิดในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยร่วมกันบริหารจัดการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และสร้างระบบเตือนภัยที่แม่นยำ วางระบบป้องกันความเสี่ยงต่างๆ และในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายในการพัฒนาแห่งสหประชาชาติต้องมั่นใจว่าประเด็นเหล่านี้จะถูกบรรจุไว้ในวาระการพัฒนาภายหลังปี ๒๕๕๘

สำหรับโครงการบริหารจัดการน้ำของไทย เริ่มจากปี ๒๕๕๔ รัฐบาลได้ลงทุนเป็นจำนวนเงิน ๑๒,๐๐๐ ล้านบาทก่อสร้างรัฐ ในการ

บริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โดยดำเนินการตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงอุทิศพระวรกายเพื่อจัดการกับปัญหาด้านน้ำของประชาชนชาวไทย การดำเนินการดังกล่าวทำให้ได้รับความเชื่อมั่นทั้งจากชุมชนและภาคธุรกิจระดับโลก และรัฐบาลได้ริเริ่มโครงการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งมีบริษัทต่างๆ เข้าร่วมยื่นซองประมูล แต่พบว่าบางโครงการเกิดปัญหาในส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทฯ และที่โออาร์ต่างๆ โดยมีรายละเอียดที่เป็นปัญหา ดังนี้ การให้เอกชนเป็นผู้เจรจาขอเวนคืนที่ดินที่จะใช้ก่อสร้างเองทั้งที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายทำให้ไม่สามารถเข้าพื้นที่สำรวจเพื่อออกแบบและก่อสร้างได้ และประเด็นราคาที่ตั้งไว้แบบจีเอ็มพี (Design-Build with Guaranteed Maximum Price (GMP)) หรือการตั้งเพดานราคาค่าก่อสร้างสูงสุดทำให้ที่โออาร์ที่ออกมามีข้อจำกัดค่อนข้างมากในเรื่องของคุณสมบัติ บริษัทควรตั้งทีมกฎหมายเข้ามาช่วยดูแลในเงื่อนไขต่างๆ และสิ่งที่บริษัทต้องแบกรับหลังจากที่ได้ยื่นโครงการไปแล้ว รวมถึงประเด็น พ.ร.ก.กู้เงิน ๓.๕ แสนล้านบาทเพื่อบริหารจัดการน้ำที่อาจเป็นช่องโหว่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและอาจไม่ชอบด้วยอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๖ (UNCAC ๒๐๐๓)

ทั้งนี้ ความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำที่ดีและสร้างสรรค์จะสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อภาคการเกษตร และอุตสาหกรรมซึ่งนำไปสู่ความมั่งคั่งของประชาชนและประเทศ โดยเน้นการแก้ปัญหาที่ต้นทางและลดกิจกรรมของมนุษย์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ เพราะต้นทุนของการร่วมมือกันในการวางแผนและลงทุนในการป้องกัน (Prevention) จะต่ำกว่าค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาและฟื้นฟู (Recover) ภายหลังจากเกิดเหตุภัยพิบัติและอุทกภัย การวางระบบบริหารจัดการน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำในระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก รวมถึงการสร้างระบบพยากรณ์อากาศและการเตือนภัยที่แม่นยำและมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น...

ข้อมูลอ้างอิง

- <http://edu.prd.go.th>
- <http://www.chiangmainews.co.th>
- <http://www.posttoday.com>

